

برنامه، عنوان، سر فصل ها و دستور العمل های آموزشی

زائران عمره مفرد

(ویژه خادمان فرهنگی و کارکنان ابرایی عمره)

۱۴۴۵ ق / ۱۴۰۲ ش

برنامه، عناوین، سرفصل‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی
زائران عمره مفرده
(ویژه خادمان فرهنگی و کارگزاران اجرایی عمره)

تهیه و تنظیم: معاونت فرهنگی - مدیریت امور آموزشی و فرهنگی
حروفچین و صفحه‌آرا: حسن عموعبداللهی
نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۴۰۲
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

تهران: خیابان آزادی، نبش رودکی، سازمان حج و زیارت،
طبقه اول، معاونت فرهنگی - مدیریت امور آموزشی و فرهنگی

قم: بلوار ۷۵ متری عمار یاسر، خیابان شهید قدوسی،
نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت - طبقه هفتم

تلفن: ۰۲۱ - ۶۴۵۱۲۱۵۹ و ۰۲۵ - ۳۷۱۸۶۷۳۰

فهرست مطالب

۵	مقدمه.....
۷	جدول عناوین و موضوعات جلسات.....
۹	دستورالعمل برگزاری جلسات آموزشی عمره مفرده در کاروان‌ها.....
۱۵	جلسه اول (ایران).....
۱۶	عنوان درس: مسائل اجرایی.....
۱۸	عنوان درس: سلامت در سفر.....
۱۹	عنوان درس: مناسک.....
۲۰	عنوان درس: احکام عمومی.....
۲۲	عنوان درس: اخلاق و آداب سفر.....
۲۳	عنوان درس: اسرار و معارف عمره.....
۲۴	عنوان درس: کلام و عقاید.....
۲۵	جلسه دوم (ایران).....
۲۶	عنوان درس: مسائل اجرایی.....
۳۲	عنوان درس: مناسک.....
۳۳	عنوان درس: احکام عمومی.....
۳۵	عنوان درس: اخلاق و آداب سفر.....
۳۶	عنوان درس: اسرار و معارف عمره.....
۳۷	عنوان درس: کلام و عقاید.....
۳۸	عنوان درس: اماکن مدینه.....
۳۹	جلسه اول (مدینه).....
۴۰	عنوان درس: مسائل اجرایی.....
۴۳	عنوان درس: مناسک.....
۴۳	عنوان درس: احکام عمومی.....
۴۵	عنوان درس: تاریخ اسلام.....
۴۶	عنوان درس: اماکن مدینه.....

۴۷	جلسه دوم (مدینه)
۴۸	عنوان درس: مناسک
۴۸	عنوان درس: تاریخ اسلام
۵۰	عنوان درس: اسرار و معارف عمره
۵۱	عنوان درس: اماکن مکه
۵۲	جلسه سوم (مدینه)
۵۳	عنوان درس: مسائل اجرایی
۵۷	عنوان درس: مناسک
۵۸	عنوان درس: اسرار و معارف عمره
۵۹	عنوان درس: کلام و عقاید
۶۰	عنوان درس: تاریخ اسلام
۶۱	جلسه اول (مکه)
۶۲	عنوان درس: مسائل اجرایی
۶۳	عنوان درس: مناسک
۶۴	عنوان درس: اخلاق و آداب سفر
۶۵	عنوان درس: تاریخ اسلام
۶۶	عنوان درس: اماکن مکه
۶۷	جلسه دوم (مکه)
۶۸	عنوان درس: مسائل اجرایی
۶۹	عنوان درس: کلام و عقاید
۷۰	عنوان درس: اخلاق و آداب سفر
۷۱	عنوان درس: تاریخ اسلام
۷۲	عنوان درس: اماکن مکه
۷۳	دستورالعمل نظارت و ارزیابی جلسات آموزشی عمره مفرد
۷۶	دستورالعمل اجرای آموزش متمرکز زائران عمره
	دستورالعمل برگزاری جلسات متمرکز آموزشی - توجیهی بانوان
۸۷	عمره گزار
۹۴	منابع آموزشی

مقدمه

فراهم کردن آمادگی‌های ذهنی، روحی و شناختی زائران بیت‌الله الحرام برای شرکت در ضیافت عظیم الهی در موسم عمره همواره از دغدغه‌های متولیان اجرایی و فرهنگی بوده است. همین دغدغه‌ها در سال‌های گذشته مسؤولان و متولیان امر را واداشت تا برای وصول به چنین مقصدی، تدابیری اتخاذ و به اجرا گذارند. از جمله سازوکارهای مؤثر، پیش‌بینی، طراحی و برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی برای زائران قبل از عزیمت و هنگام سفر است که امروز به صورت یک سنت حسنه و پذیرفته شده درآمد است. اما این جلسات چگونه اداره شود؟ و چه محتوا و مسائلی در آن ارائه گردد؟ از مسائل مهمی بودند که مسؤولان حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت و سازمان حج و زیارت را به برنامه‌ریزی، طراحی، تدوین دستورالعمل‌ها، چارچوب‌ها و ضوابط و ادار ساخت تا بر اساس شرایط و امکانات و اقتضائات مخاطبان، زمان، مکان، سازگار، مناسب و منعطف کرده است. از این رو، مدیریت امور آموزشی و فرهنگی معاونت فرهنگی حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت اقدام به طراحی و تدوین سرفصل جلسات توجیهی و آموزشی زائران کرده است. این برنامه از تجارب به دست آمده و نظرات ارائه شده روحانیان، مدیران و کارشناسان در خصوص حجم، گستره و کیفیت برنامه‌ها تهیه شده است. برابر تصمیم شورای برنامه‌ریزی حج و زیارت و حسب الامر نماینده محترم ولی فقیه در امور حج و زیارت و با عنایت به نیازهای زائران، هفت جلسه طراحی شده و بدین شرح برگزار خواهد شد: دو جلسه قبل از سفر در ایران، سه جلسه در مدینه منوره و دو جلسه در مکه مکرمه. همچنین یک جلسه آموزشی متمرکز برای زائران و یک جلسه آموزشی - توجیهی ویژه بانوان توسط دفتر منطقه‌ای بعثه با همکاری دفتر استانی سازمان حج و زیارت برگزار خواهد شد.

مدیریت امور آموزشی و فرهنگی به منظور ایجاد وحدت رویه و بهره‌گیری مناسب از جلسات آموزشی و پاسخگویی مناسب به انتظارات زائران برنامه آموزشی جلسات کاروانی را با تعیین مشخصات، سرفصل‌ها و زمان هر یک از مباحث، تدوین نموده است تا مبنای عمل کارگزاران محترم در اداره جلسات قرار گیرد که در این مجموعه ارائه می‌شود. البته این بدان معنا نیست که رویکرد حذف خلاقیت‌ها و ابتکارات ارزنده شخصی مدیران و روحانیان محترم باشد، بلکه درصدد است با تعیین چارچوبی روشن به یک انسجام، هماهنگی و همگرایی در امر آموزش زائران دست یابد. لذا هرگونه ابتکار و اقدام ارزنده‌ای که به غنی‌سازی جلسات زائران بینجامد مورد استقبال خواهد بود. اما توصیه‌ی اکید بر این است که تلاش گردد، مباحث و محتوا در همین چارچوب ارائه شود. قطعاً اشتراک در موضوعات به عنوان یکسان بودن سطوح مطالب و شیوه ارائه نخواهد بود و نیز مانع از خلاقیت‌ها و بهره‌وری شایسته از تجربه‌ها به تناسب اقتضائات خاص هر کاروان به حسب شرایط جمعیتی، تحصیلی و... نخواهد بود.

در این مجموعه مباحث و مسائل اجرایی توسط مدیران محترم راهنما و مسائل سلامت توسط پزشکی که از جانب مدیر راهنما دعوت می‌شود بیان خواهد شد. این مطالب از سامانه جامع کارگزاران سازمان حج و زیارت استخراج شده است.

فهرست موضوعی جلسات و مدت‌زمان ارائه آنها در جدول جداگانه در ابتدای این کتاب آمده است.

بی‌تردید نقدها و پیشنهادهای کارگزاران محترم اجرایی می‌تواند در غنای این مجموعه و اجرای بهتر آنها ما را یاری رساند.

معاونت فرهنگی

مدیریت امور آموزشی و فرهنگی

جدول عناوین و موضوعات جلسات

ردیف	جلسه	موضوع	مدت به دقیقه	جمع مدت به دقیقه
۱	اول (ایران)	مسائل اجرایی	۴۵	۱۲۰
		سلامت در سفر	۲۵	
		مناسک	۱۰	
		احکام عمومی	۱۰	
		اخلاق و آداب سفر	۱۰	
		اسرار و معارف عمره	۱۰	
		کلام و عقاید	۱۰	
۲	دوم (ایران)	مسائل اجرایی	۴۵	۱۲۰
		مناسک	۱۵	
		احکام عمومی	۱۵	
		اخلاق و آداب سفر	۱۰	
		اسرار و معارف عمره	۱۵	
		کلام و عقاید	۱۰	
		اماکن مدینه	۱۰	
۳	اول (مدینه)	مسائل اجرایی	۳۰	۹۰
		مناسک	۱۵	
		احکام عمومی	۱۵	
		تاریخ اسلام	۱۵	
		اماکن مدینه	۱۵	
۴	دوم (مدینه)	مناسک	۱۵	۶۰
		تاریخ اسلام	۱۰	
		اسرار و معارف عمره	۲۰	
		اماکن مکه	۱۵	

برنامه، عناوین، سرفصل‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی

ردیف	جلسه	موضوع	مدت به دقیقه	جمع مدت به دقیقه
۵	سوم (مدینه)	مسائل اجرایی	۳۰	۹۰
		مناسک	۲۰	
		اسرار و معارف عمره	۱۵	
		کلام و عقاید	۱۵	
۶	اول (مکه)	تاریخ اسلام	۱۰	۷۰
		مسائل اجرایی	۲۰	
		مناسک	۱۵	
		اخلاق و آداب سفر	۱۰	
۷	دوم (مکه)	تاریخ اسلام	۱۰	۶۰
		اماکن مکه	۱۵	
		اخلاق و آداب سفر	۱۰	
		کلام و عقاید	۱۰	
		اماکن مکه	۱۰	
		تاریخ اسلام	۱۰	
		مسائل اجرایی	۲۰	
		مسائل اجرایی	۲۰	

تذکره: علاوه بر دو جلسه آموزشی کاروانی در ایران، یک جلسه آموزش متمرکز زائران عمره‌گزار و یک جلسه آموزش متمرکز ویژه بانوان عمره‌گزار از سوی دفاتر بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج و زیارت برابر دستورالعمل ابلاغی معاونت فرهنگی برگزار می‌شود.

دستورالعمل برگزاری جلسات
آموزشی عمره مفرده در کاروانها

نظر به اهمیت و نقش آموزش در بهره‌گیری مناسب زائران از فرصت‌ها و فضای معنوی حج و زیارت و ایجاد آمادگی‌های ذهنی، روحی و شناختی در آنان، لازم است روحانیون معظم و همه عوامل و کارگزاران محترم کاروان‌ها و مسؤولان معزز دفاتر نمایندگی حوزه نمایندگی ولی فقیه در مناطق و استان‌ها برای اجرای بهینه آموزش‌ها و ارتقای آن موارد زیر را مورد توجه قرار دهند:

۱. در کلیه کاروان‌های عمره *حداقل دو جلسه آموزشی در ایران* برگزار شود. *تذکره: دو جلسه آموزشی در ایران می‌بایست در دو روز مختلف برگزار شود.*
۲. مباحث، مدت و چگونگی مطالب هر جلسه آموزشی بر اساس سرفصل‌های تنظیمی در این کتاب ارائه شود.
۳. فایل برخی نرم‌افزارهای آموزشی و منابع مورد نیاز برای ارائه مباحث جلسات آموزشی در سامانه آموزش مجازی زائر به نشانی <http://zaer.hajj.ir> بارگزاری شده است.
۴. از آنجا که چند شاخص از شاخص‌های مهم ارزیابی عملکرد روحانیون عمره مفرده در برگزاری درست و اداره مطلوب و ارائه مناسب و مؤثر مباحث جلسات آموزشی زائران می‌باشد، از این رو برای فراهم شدن امکان ارزیابی، لازم است روحانیون بعد از پایان هر جلسه آموزشی با مراجعه به سامانه آموزش، فرم گزارش جلسات تکمیل نمایند. بدیهی است عدم تکمیل فرم‌های گزارش جلسات به منزله عدم اجرای برنامه آموزشی تلقی و امتیاز منفی، منظور خواهد شد.

۵. با توجه به تهیه نرم افزارها و ابزارهای آموزشی همانند نرم افزار آموزشی مسافر قبله، نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان، ماکت های کعبه معظمه و... روحانیون و مدیران محترم در جلسات آموزشی به نحو مطلوب از این ابزارها استفاده نمایند.

گزارش این جلسات توسط مسؤول منطقه در سامانه آموزش ثبت شود. به منظور اطلاع از کم و کیف جلسات آموزشی و نیز مساعدت به روحانیون و مدیران کاروان ها در ارتقای آموزشی زائران و ارزیابی جلسات آموزشی کلیه دفاتر نمایندگی، ارزیابان را از میان روحانیون حج و زیارت و مدیران کاروان ها حسب دستورالعمل مربوط، انتخاب تا از جلسات آموزشی بازدید و ارزیابی نمایند. ارزیابان محترم فرم های ارزیابی را تکمیل و در سامانه آموزش ثبت نمایند. (فرم شماره ۱۰ - ۰)

این گزارش ها از اسناد و مبنای ارزیابی رابطان حج و زیارت از عملکرد روحانیون در شاخص های مربوط خواهد بود.

۶. نظر به اهمیت محیط و فضای آموزشی در یادگیری و حضور با نشاط زائران در جلسات، لازم است موارد زیر در انتخاب و آماده سازی محیط های آموزشی قبل از موسم در ایران مورد توجه جدی قرار گیرد:

(۱) محیط و فضایی انتخاب شود که از نظر نور و روشنایی و مسائل گرمایشی و سرمایشی از مطلوبیت کافی برخوردار باشد.

(۲) از انتخاب محل های شلوغ و پر سر و صدا و مکان های باز و اماکنی که برای حضور بخشی از خانم ها از نظر شرعی مشکل باشد، اجتناب شود.

(۳) شایسته است مکانی مناسب برای حضور همراهان و به خصوص کودکان همراه زائران برای حضور آرام و بی دغدغه زائران در جلسات آموزشی پیش بینی شود.

(۴) مکان آموزشی حتی المقدور در نزدیکی محل سکونت زائران باشد و مکان مناسب برای پارک خودروی زائران وجود داشته باشد و نیز مزاحمتی برای همسایگان ایجاد نکند.

۵) محیط آموزشی از سرویس و مکان‌های بهداشتی مناسب برای شرکت‌کنندگان برخوردار باشد.

۶) فضای آموزشی با بنرها و پوسترها و تصاویر مناسب آراسته شود.
۷) با توجه به مسن بودن برخی زائران حتی‌الامکان فضاهایی انتخاب شود که از صندلی‌ها و نیمکت‌های آموزشی مناسب برای نشستن زائران برخوردار باشد.

۷. روحانیون
۸. استمرار آموزش زائران در مدینه منوره و مکه مکرمه بر طبق سرفصل‌های

پیش‌بینی شده و به تناسب مدت حضور و شرایط ورود و خروج می‌بایست مورد توجه روحانیون و مدیران محترم باشد هم نیاز به تکرار مباحث برای یادگیری و هم طرح مباحث ضروری اعم از احکام و مناسک، اسرار و معارف، آداب، تاریخ و سیره و مسائل اجرایی از محورهای آموزشی‌اند که می‌بایست طبق برنامه‌ریزی آموزشی، چهار جلسه به اجرا درآید.

۹. برای جلسات آموزشی در ایران، مکه و مدینه نرم‌افزارها و لوح‌های فشرده مناسب تهیه شده که در سامانه آموزش مجازی زائر به نشانی <http://zaer.hajj.ir> بارگزاری شده است. توصیه می‌شود برای اداره جلسات و ارائه جذاب‌تر مباحث از این نرم‌افزارها استفاده گردد.

۱۰. با توجه به شرایط خاص مسجدالنبی ﷺ و قبرستان شریف بقیع برای حضور زائران و عدم امکان توضیح در این مکان‌های شریف برای ایشان به ویژه محدودیت‌هایی که برای بانوان زائر وجود دارد، خادمان محترم فرهنگی، جلسات توجیهی و آموزشی را در هتل برگزار و با استفاده از نرم‌افزار آموزشی **مسافر قبله ۴** بخش جنت البقیع و حرم نبوی توضیحات لازم را ارائه کنند.

۱۱. خادمان محترم فرهنگی کاروان‌ها برای برگزاری جلسات آموزشی از ابتدا هماهنگی لازم را برای در اختیار گرفتن امکانات و اختصاص فضای مناسب و تعیین زمان با مدیر ثابت در مکه و مدینه و مدیر راهنما در ایران و عربستان به عمل آورند.
۱۲. با توجه به تهیه نرم‌افزارهای مدینه‌شناسی و مکه‌شناسی مصور و سیاست بعثه مقام معظم رهبری بر محوریت روحانیون محترم کاروان‌ها در تصدی تمامی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی، لازم است برگزاری و اداره و ارائه این نوع جلسات را بر عهده گرفته و برای آن برنامه‌ریزی نمایند.
۱۳. نظر به فعال بودن سامانه آموزش مجازی زائر به نشانی <http://zaer.hajj.ir> و ارائه کلاس‌های آنلاین برای زائران عمره لازم است خادمان فرهنگی و مدیران محترم کاروان‌ها ایشان را به مراجعه و استفاده از این سامانه ترغیب نمایند. بروشور آموزش مجازی زائران تهیه شده و فایل آن در اختیار قرار می‌گیرد.
۱۴. نظر به اینکه در مراکز استان‌ها و شهرهای بزرگ جلسات آموزشی متمرکز برای عمره‌گزاران و جلسه ویژه‌ای برای بانوان عمره‌گزار از سوی دفاتر نمایندگی بعثه و سازمان حج و زیارت استان‌ها برگزار می‌شود لازم است خادمان فرهنگی و مدیران محترم کاروان‌ها در اطلاع‌رسانی و ترغیب زائران به شرکت در این جلسات اهتمام ورزند.
۱۵. تقاضا می‌شود خادمان فرهنگی و مدیران محترم کاروان‌ها هر نوع ابتکار و نوآوری در ارائه آموزش و برگزاری جلسات آموزشی - توجیهی را از طریق سامانه آموزش یا ارسال مستندات آن به مدیریت امور فرهنگی و آموزش، در انتقال تجارب و نوآوری‌ها به دیگران و نیز در جشنواره برترین‌های آموزشی شرکت نمایند.

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

فرم گزارش جلسه آموزشی کاروان‌های عمره

(موضوع ماده ۴ دستورالعمل اجرای آموزش زائران عمره مفرده)

اینجانب روحانی کاروان شماره: به
مدیریت جناب آقای از شهرستان
جلسه اول دوم سوم کاروان را در ایران مکه مدینه در
محل (ذکر نام مکان آموزشی) از ساعت تا
ساعت با حضور حدود نفر از زائران برگزار و مباحث زیر
ارائه شد:

۱. احکام عمومی ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۲. مناسک ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۳. کلام و عقاید ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۴. اخلاق و آداب سفر ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۵. اسرار و معارف عمره ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۶. اماکن ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۷. تاریخ اسلام ☐	توسط:	به مدت دقیقه
۸. نرم افزارهای مورد استفاده		

۹. وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

جلسه اول
(ایران)

جلسه اول (ایران)

عنوان درس: مسائل اجرایی

موضوع: کلیات اجرایی سفر در ایران و عربستان مدت: ۴۵ دقیقه

هدف: آشنایی زائران با اقدامات انجام شده و مباحث کلی پیرامون سفر

سرفصل:

۱. شرح اقدامات اجرایی انجام شده در کاروان (ویزا، بلیط، محصولات فرهنگی، کارت شناسایی و ...)
۲. معرفی مختصر و مفید عوامل کاروان (روحانی، معاون و مدیر)
۳. اقداماتی که زائران بایستی انجام دهند (تهیه ملزومات سفر: داروهای مجاز مصرفی به میزان ۱۱ روز، البسه مناسب، وسایل شخصی مانند حوله، مسواک و ...)
۴. تأکید بر مطالعه کتابچه‌ها و جزوات و مشاهده فیلم‌های آموزشی و شرکت در جلسات آموزشی
۵. مدت سفر و زمان پایان آن
۶. تشریح جغرافیای مدینه و مکه (از لحاظ شهر و اسکان، حمل و نقل، پایین بودن کیفیت هتل‌ها و کمبود فضای اتاق‌ها بر اساس مصوبات شهرداری مکه)
۷. دادن توضیحات راجع به بیمه زائران و بیمه بار
۸. تأکید بر تهیه ارزهای مورد قبول در کشور عربستان پیش از اعزام (دلار، یورو، ریال سعودی) و خودداری از همراه داشتن ریال ایرانی، چک پول و ...

۹. تشریح گروه‌های قیمتی و پرهیز از استفاده از عنوان درجه هتل
(گروه‌های قیمتی عبارتند از الف۲ / ب۲ / ج۲ / د۲ / الف۳ و ...)
۱۰. ممنوعیت مسافرت به شهرهای دیگر عربستان غیر از مکه و مدینه
۱۱. اطلاع‌رسانی به زائر در خصوص هزینه سفر عمره

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: سلامت در سفر

جلسه اول (ایران)

موضوع: مسائل سلامت و پزشکی در سفر عمره مدت: ۲۵ دقیقه

هدف: آشنایی زائران با برخی موارد بهداشتی در سفر

سرفصل:

- واکسیناسیون
- گواهی سلامت از پزشک دال بر اجازه سفر عمره به بیماران خاص
- نسخه داروهای ویژه به زبان لاتین با مهر پزشک معالج
- تهیه داروهای خاص به هزینه خود زائر است
- محدود بودن مراکز درمانی در مکه و مدینه (در بعضی هتل‌ها درمانگاه وجود دارد)
- مسائل درمانی و پزشکی در طول اقامت در مدینه و مکه و نحوه مراجعه به پزشک
- چگونگی استفاده از بیمارستان‌های سعودی و آمبولانس در مواقع اضطراری
- رعایت بهداشت فردی و عمومی

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: مناسک

جلسه اول (ایران)

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: مناسک عمره

هدف: آشنایی اجمالی با اقسام و اعمال عمره

سرفصل:

- اقسام عمره (تمتع - مفرده)
 - فهرست اعمال عمره
 - میقات
 - احرام و محرّمات آن
 - طواف
 - نماز طواف
 - سعی
 - تقصیر
 - طواف نساء
 - نماز طواف نساء
 - اجمالی از اعمال عمره
- تذکره: انجام اعمال به صورت عملی به همراه اسلاید و تصویر با استفاده از نرم‌افزارها صورت پذیرد.

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه اول (ایران)

عنوان درس: احکام عمومی

موضوع: وجوب شناخت احکام فقهی دین، تقلید، طهارت، غسل

مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با برخی احکام فقهی

سرفصل:

- تقلید

- معنای تقلید
- وجوب تقلید برای افراد غیرمجتهد و محتاط
- شرایط مرجع تقلید
- راه شناخت مرجع تقلید
- بقای بر تقلید

- طهارت

- وضو
- موارد وجوب وضو (طواف، نماز طواف و...)
- وضوی اهل سنت
- تیمم
- غسل
- اقسام غسل (ترتیبی و ارتماسی)
- غسل‌های واجب

- احکام زنان (جلسه مختص خواهران)

- حیض و استحاضه
- قرص خوردن و لکبینی
- ورود به مسجدالنبی ﷺ و مسجدالحرام
- احرام
- اجازه شوهر جهت احرام با نذر از مدینه

منابع:

- درسنامه احکام مبتلابه حجاج
- درسنامه فقه و مناسک
- رساله توضیح المسائل مراجع عظام
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اخلاق و آداب سفر

جلسه اول (ایران)

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: اهمیت سفر عمره و آداب آن

هدف: آشنایی با اهمیت و آداب سفر عمره

سرفصل:

- اهمیت سفر عمره
 - توفیق سفر عمره و لزوم شکرگزاری
 - مشکلات سفر و آمادگی روحی
 - تقویت معنویت
- آداب سفر عمره
 - توبه
 - پرداخت دیون
 - وصیت
 - حلالیت‌طلبی
 - انس با قرآن
- آشنایی با برخی آداب اخلاقی سفر
 - خدمت به زائران و همسفران
 - خوش‌رفتاری
 - گذشت و بردباری
 - عدم آزار دیگران
 - رعایت حقوق همسفران و همراهان
 - احترام به همسفران
 - حجاب و لزوم و فلسفه آن

منابع:

- درسنامه اخلاق و آداب سفر

عنوان درس: اسرار و معارف عمره

جلسه اول (ایران)

مدت : ۱۰ دقیقه

موضوع: فلسفه و اسرار زیارت

هدف: آشنایی اجمالی با اسرار زیارت

سرفصل:

- فلسفه و اسرار زیارت
- معنا و مفهوم زیارت
- اهمیت زیارت
- اسرار زیارت
- امامشناسی
- تجدید عهد و پیمان
- تولی و تبری

منابع:

- درسنامه پیش‌درآمدی بر فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج
- درسنامه اسرار حج
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: کلام و عقاید

جلسه اول (ایران)

موضوع: مسائل عقیدتی شیعه

مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با برخی مبانی کلامی شیعه

سرفصل:

- توحید و اقسام آن
- شرک و اقسام آن
- زیارت
- توسل
- شفاعت
- تبرک

تذکر: تفاوت نگاه شیعه و وهابیت در این مباحث تبیین گردد.

منابع:

- آموزش عقاید
- درسنامه گزیده عقاید شیعه
- فی رحاب اهل بیت علیهم‌السلام
- التوحید جلد ۱ و ۲
- معالم المدرستین
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه دوم
(ایران)

عنوان درس: مسائل اجرایی

جلسه دوم (ایران)

مدت: ۴۵ دقیقه

موضوع: امنیت سفر و مسائل ابتدای سفر

هدف: آشنایی زائران با مسائل امنیتی و مراقبت‌های ویژه و اقدامات لازم در ابتدای سفر عمره در ایران و عربستان

۱. مسائل ایمنی و امنیتی

۱. تهیه ارز، عدم همراه داشتن طلا و جواهرات و اشیای قیمتی به دلیل عدم بیمه‌بودن آنها و احتمال مفقودشدن، ثبت شماره اسکناس‌های ارز جهت جلوگیری از سوء استفاده برخی از صراف‌ها (در صورت سرقت ارز و پیداشدن آن، شماره اسکناس‌ها لازم است) به دلیل حجیم‌شدن پول ایرانی و تبدیل غیر واقعی آن در عربستان منحصراً از دلار و ریال سعودی استفاده شود. (چک پول در عربستان نقد نمی‌شود).

۲. مسائل مربوط به پلیس گذرنامه (بازرسی توسط دستگاه‌ها و سگ‌های آموزش‌دیده)، گمرک ایران، حمل مواد مخدر، ساک بزرگ و ساک همراه و اقلام داخل آنها، بار زائران و اضافه‌بار دریافتی

۳. مواظبت از گذرنامه و سایر مدارک

۴. مسائل مربوط ورود به فرودگاه مقصد و همراهی کامل با مدیر کاروان و پرهیز از جدا شدن از گروه، عدم بلند صحبت کردن و اعتراض در صف گذرنامه و همراهی کامل با مأمور کنترل گذرنامه فرودگاه مقصد و انتقال هر گونه موارد احتمالی فقط به مدیر یا عوامل کاروان

۵. پرهیز از همراه‌داشتن اقلام ممنوعه هنگام ورود به کشور عربستان مانند کتاب‌ها و پوسته‌های ممنوعه، مواد خوراکی و غذایی ممنوعه در حج و...

۶. مسائل مربوط به گمرک سعودی (پیدا کردن ساک، بازرسی اشیا و ارقام ممنوعه از نظر سعودی)
۷. سوارشدن به اتوبوس مربوط به کاروان مطابق با شماره اتوبوس اعلامی توسط مدیر کاروان و شناسایی فرد بغل دست و تحویل گذرنامه به مسئول ایرانی اتوبوس (از جدّه به مدینه)
۸. تأکید در نگهداری از گذرنامه بین المللی به دلیل عدم امکان صدور المثنی
۹. بحث و جدل نکردن با مأموران سعودی به خصوص در بقیع، مسجدالنبی ﷺ و مسجدالحرام
۱۰. توجه دادن زائران به آداب و فرهنگ و حساسیت‌های مذهبی عربستان
۱۱. مراقبت و دقت در هنگام مراجعه به فروشگاه‌های سعودی و دقت در مورد دوربین‌های مداربسته موجود در فروشگاه‌ها و سایر اماکن
۱۲. رعایت قوانین کشور عربستان
۱۳. همراه داشتن کارت شناسایی و کارت هتل محل اقامت هنگام خروج از هتل
۱۴. رعایت نکات ایمنی توسط خواهران در رفت و آمد به هتل به صورت انفرادی و در ساعات پایانی شب. همچنین بحث بازارگردی و خرید به صورت انفرادی، ممنوعیت اکید از استفاده از وسایل نقلیه تاکسی و ون توسط بانوان به تنهایی، سوار خودروهای شخصی نشدن به صورت تنها و برخورد متین و غیر خودمانی با فروشندگان، کارگران، رانندگان و... (شیوه توجیه و نحوه بیان این مسائل باید به گونه‌ای باشد که آرامش خاطر زائر را سلب ننماید)

۱۵. همراه نداشتن زیارت عاشورا و دعاها و جزوات کوچک برای توزیع، پرهیز از نمازخواندن در کنار بقیع به‌ویژه در زمان برگزاری نمازهای جماعت، عدم برگزاری دعای کمیل و... خارج از برنامه‌های مصوب و استفاده نکردن از بلندگوی دستی.
۱۶. عدم استفاده از مهر نماز در حرم‌های مطهر
۱۷. مسائل مربوط به نحوه تقسیم‌بندی بار زائر به لحاظ امنیت پرواز در ساک‌های بزرگ و کوچک (وسایل تیز، فلزی، اسباب‌بازی‌های کنترلی، عروسک و تفنگ اسباب‌بازی، وسایل اسپری خریداری نشود، ولی در صورتی که خریداری شده در ساک بزرگ بسته‌بندی شود چون انتقال آنها توسط افراد به داخل هواپیما ممنوع می‌باشد) لازم به توضیح است که چراغ‌های روشنایی اضطراری و وسایل دارای گاز مایع و همچنین وسایل خانگی دارای موتور کمپرسور به طور کلی ممنوع می‌باشد.
۱۸. عدم بلند صحبت کردن و دعا خواندن در حرم‌های مطهر
۱۹. عدم استفاده از تصاویر شهدا در صفحه گوشی همراه و عکسبرداری‌ها و اقداماتی که باعث حساسیت سایر افراد و مأموران سعودی می‌شود.

۲. مسائل ابتدای سفر

الف) امور مربوط به ایران

۱. اخذ خسارت از زائرانی که به هر دلیل در فرودگاه به موقع حاضر نشوند و به اصطلاح از پرواز جا بمانند
۲. توجه و تأکید به خواهران بر استفاده از حجاب برتر چادر در طول سفر به خصوص در مکه و مدینه
۳. تأکید بر استفاده از لباس‌های رنگ تیره به دلیل برداشت نادرستی که در عربستان از لباس و چادر رنگی توسط بانوان می‌شود.

۴. محدودیت‌های حمل و نقل در مدینه و مکه.
۵. تشریح اولیه نقل درون شهری مکه مکرمه و نحوه استفاده از اتوبوس برای انتقال به حرم شریف
۶. کم‌داشتن بار دستی در مراجعه به فرودگاه‌ها.
۷. گروه‌بندی زائران برای سوارشدن به اتوبوس‌ها در طول سفر (زیارت دوره، مدینه به مکه، جده به مدینه، مکه به جده و ...) و پلان بندی برای اسکان زائرین در اتاق‌ها
۸. اعلام شماره‌های واحد بازرسی و ارزشیابی سازمان حج و زیارت و مدیریت حج و زیارت استان
۹. توجیه و تحویل کتب و محصولات فرهنگی (برنامه‌های قرآنی، ادعیه، زیارات و ...)
۱۰. تهیه و توجیه برنامه روزانه زائران (۵ روز در مدینه منوره، ۵ روز در مکه مکرمه)
۱۱. زمان و محل تجمع و ساعت حضور در فرودگاه، شماره پرواز، تاریخ حرکت، ایستگاه پرواز، ترمینال و ...
۱۲. تشکیل گروه اطلاع‌رسانی زائران محترم در پیام رسان داخلی بله
۱۳. توضیح و تشریح کامل وضعیت اسکان هتل‌ها در مدینه منوره و مکه مکرمه
۱۴. تشریح وضعیت طبخ و توزیع غذا در عربستان و ساعات سرو غذا در رستوران
۱۵. تأکید بر نصب و الصاق اطلاعات شخصی زائران بر روی کلیه ساک‌ها، چمدان‌ها، گوشی همراه و ... اطلاعات حاوی مطالب ذیل باشد:

نام و نام خانوادگی زائر:	تاریخ اعزام:
استان اعزام کننده:	نام دفتر اعزام کننده:
شماره تماس پاسخگو در ایران به صورت: *****+۹۸۹۱۲ IRAN	

۱۶. مدارک همراه و مدارکی که در فرودگاه تحویل زائر می‌شود (گذرنامه، کارت شناسایی، بلیط)
۱۷. تحویل ساک به هواپیمایی

ب) امور مربوط به فرودگاه جده و مدینه منوره

۱۸. توضیح مربوط به مدت زمان پرواز از مبدأ تا مقصد (ایران، عربستان)
۱۹. خروج از سالن، استفاده از چرخ‌های رایگان حمل بار و توضیح در مورد کرایه‌ای بودن چرخ‌های دارای کارگر
۲۰. در صورت پیدانشدن بار، اطلاع به موقع در فرودگاه به مدیر کاروان
۲۱. پیدا کردن اتوبوس کاروان و انتقال اثاثیه به اتوبوس (پلاکارد روی آن نصب شده است)
۲۲. توزیع تعذیه بین زائران در ابتدای حرکت (مسیر جده به مدینه)

ج) استراحتگاه بین راه مسیر جده به مدینه منوره

۲۳. شناسایی محل پارک اتوبوس هنگام پیاده‌شدن و به خاطر سپردن شماره اتوبوس
۲۴. توجه به توصیه‌های نماینده ایرانی مستقر در استراحتگاه در مورد مدت زمان توقف، نحوه پذیرایی و ...
۲۵. شناسایی محل مسجد، سرویس‌های بهداشتی، سالن غذاخوری و ...
۲۶. ارائه صبحانه یا نهار و شام بدون پرداخت هزینه و حرکت به مدینه

د) بدو ورود به مدینه منوره

۲۷. سلام به پیامبرگرمی اسلام ﷺ و حضرت زهرا علیها السلام و ائمه بقیع علیهم السلام:
و شکر دیدار از شهر مدینه
۲۸. جمع‌آوری وسایل، کیف دستی، دوربین و ...
۲۹. آماده کردن کارت شناسایی جهت دریافت کلید از هتل
۳۰. نحوه استفاده از کلید کارتی که در بعضی هتل‌ها داده می‌شود
۳۱. دریافت ساک بزرگ و انتقال به سالن هتل
۳۲. تجمع در سالن هتل جهت استماع توصیه‌های مدیر ایرانی هتل

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: مناسک

جلسه دوم (ایران)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: اجمالی از اعمال عمره

هدف: آشنایی با احرام و چگونگی انجام آن

سرفصل:

- مستحبات پیش از احرام
- زمان احرام
- مکان احرام
- واجبات احرام
 - پوشیدن لباس
 - نیت احرام
 - تلبیه
- محرمات احرام
 - مختص بانوان
 - مختص آقایان
 - مشترک

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: احکام عمومی

جلسه دوم (ایران)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: نماز، خمس، نذر و وصیت

هدف: آشنایی با برخی احکام فقهی

سرفصل:

- نماز

- مقدمات، پوشش در نماز، واجبات، نماز در هواپیما، مبطلات نماز
- نماز جماعت
- نماز قضا
- نماز تحیت، نماز مستحبی
- سجده، سوره سجده‌دار
- نماز جمعه
- کیفیت نماز جماعت با اهل تسنن (قصر و اتمام)
- نماز استداره‌ای

- خمس

- موارد وجوب خمس
- لزوم پرداخت خمس
- خمس فیش‌های ثبت‌نامی

- نذر

- کیفیت نذر
- نذر احرام جهت بانوان
- نذر بر روزه در سفر

- وصیت

- استحباب وصیت
- شیوه و احکام وصیت

- روزه

- روزه قضا در سفر
- روزه مستحبی در سفر
- روزه نذر در سفر
- سه روز روزه مستحب در مدینه منوره برای برآورده شدن حاجات

منابع:

- درسنامه احکام مبتلابه حجاج
- درسنامه فقه و مناسک
- رساله توضیح المسائل مراجع عظام
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: اخلاق و آداب سفر

جلسه دوم (ایران)

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: آداب حضور در حرمین شریفین

هدف: آشنایی با برخی آداب زیارت

سرفصل:

- معنای ادب
 - ادب در برابر پروردگار
 - ادب در برابر پیامبر ﷺ
 - یادآوری عظمت میزبان
 - آداب حضور از دیدگاه اولیای الهی
- انجام مستحبات
 - قرائت قرآن
 - نماز در حرمین

منابع:

- درسنامه اخلاق و آداب سفر
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اسرار و معارف عمره

جلسه دوم (ایران)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: فلسفه و اسرار احرام

هدف: آشنایی اجمالی با اسرار برخی اعمال عمره

سرفصل:

- فلسفه و اسرار عمره
 - معنای عمره
- فلسفه احرام و نیت
 - حقیقت احرام
 - رابطه احرام و توحید

منابع:

- درسنامه پیش‌درآمدی بر فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج
- درسنامه اسرار حج
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: کلام و عقاید

جلسه دوم (ایران)

موضوع: وهابیت

مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی اندیشه و تاریخچه وهابیت و نقد آن

سرفصل:

- تاریخچه وهابیت
- اندیشه وهابیت
- اندیشه وهابیت در رویارویی با عقاید شیعه
- خرافه

منابع:

- معالم المدرستین
- شناخت وهابیت
- وهابیت در سر دوراهی
- تبارشناسی سلفی‌گری و وهابیت
- گزیده راهنمای حقیقت
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: اماکن مدینه

جلسه دوم (ایران)

موضوع: مسجدالنبی ﷺ، بقیع و اماکن متبرکه آنها مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با اماکن متبرکه مسجدالنبی ﷺ و بقیع

سرفصل:

- مسجدالنبی ﷺ و بنای آن

○ حجره و مرقد منور

○ روضه منوره

○ محراب

○ ستون‌های مسجد

○ حدیقه الزهراء علیها السلام

○ صفة

- بقیع

○ ائمه مدفون علیهم السلام

○ صحابه و تابعان مدفون

منابع:

- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه

- حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه

- نرم‌افزار نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان

- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه اول
(مدینه)

عنوان درس: مسائل اجرایی

جلسه اول (مدینه)

موضوع: ایام اقامت در مدینه منوره

مدت: ۳۰ دقیقه

هدف: تذکرات لازم جهت اجرا در مدینه منوره

سرفصل‌ها:

۱. ارائه کارت شناسایی، دریافت کلید اتاق در قبال تحویل کارت شناسایی و رعایت اصول ایمنی در برابر سرقت‌ها به خصوص تلفن همراه، پول و... (در حرم و هتل)
۲. در صورت وجود هر گونه مشکل یا سؤال در خصوص اتاق و ... ابتدا به خانه‌دار ایرانی مستقر در هتل مراجعه شود.
۳. توجه به توصیه‌ها و مسائل درج‌شده در پشت درب اتاق‌ها و رعایت آنها.
۴. توضیحات مدیر راهنما به ویژه در مورد ساعت حرکت برای اولین زیارت
۵. آماده‌شدن جهت حرکت گروهی برای اولین زیارت.
۶. عدم امکان همراه‌بردن وسایل به حرمین شریفین مثل کیف بزرگ، اشیاء خریداری‌شده، دوربین و ...
۷. تحویل کلید اتاق به هتل هنگام خروج و دریافت کارت شناسایی و تحویل اشیاء قیمتی و پول به صندوق امانات.
۸. دریافت کارت هتل - به خاطر سپردن نام هتل و شناسایی محل هتل نسبت به حرم و حرکت به سوی حرم توجه به اطلاعیه‌ها و توصیه‌ها و دستورالعمل‌های نصب‌شده در هتل.

۹. یادداشت کردن برنامه‌های گروهی کاروان از جمله: روز و ساعت زیارت دوره، دعای کمیل، دعای ندبه، جلسات مناسک و جلسه نماینده بعثه مقام معظم رهبری در هتل، روز و ساعت تخلیه هتل و حرکت به سوی مسجد شجره.
۱۰. توضیح در مورد توالت‌های فرنگی که در اکثر هتل‌ها موجود است و روش استفاده صحیح از آنها و نیز رو به قبله بودن بعضی از آنها.
۱۱. نشان دادن نمونه کارت درخواست سرویس و نظافت اتاق که باید روی درب اتاق آویزان شود.
۱۲. تأکید به والدین جهت تنه‌انگذاشتن فرزندان در اتاق‌ها و امکان خطرات فراوان برای ایشان
۱۳. توضیحات لازم در مورد چگونگی برگزاری زیارت دوره (اماکن، روز و ساعت حرکت و پایان، نحوه پذیرایی و نکات ایمنی)
۱۴. توضیحات لازم در مورد مدت اقامت در مدینه و ساعت و روز تحویل اتاق و بار و ترک هتل.
۱۵. درج شماره اتاق هتل مکه در فرم مشخص جهت نصب بر روی ساک‌ها برای انتقال به هتل مکه.
۱۶. توضیح در مورد نحوه رفع نقایص احتمالی در اتاق و ... در هتل.
۱۷. توضیح در رابطه با برنامه غذایی، غذای رژیمی و کمیت غذا و ساعات صرف غذا.
۱۸. عدم امکان ارائه غذای گرم پس از تمام شدن ساعت توزیع غذا و ارائه غذای سرد (نان، ماست، پنیر و...)
۱۹. عدم امکان انتقال غذا به داخل اتاق به استثنای بیماران که با مجوز کتبی پزشک انجام خواهد شد.

۲۰. ارائه اسامی زائرانی که قصد گرفتن روزه مستحبی دارند به مدیر ثابت جهت ارائه خدمات سحری و ...
۲۱. نحوه پخت غذا در مدینه و مکه به صورت متمرکز و اثرات احتمالی آن بر کیفیت غذا.
۲۲. نحوه پاسخگویی به تماس‌های تلفنی از ایران در هتل‌ها.
۲۳. امکان استفاده از موبایل ایران در عربستان و نیز خریداری سیم کارت موقت در عربستان (خریداری سیم کارت اعتباری باصرفه‌تر است).

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: مناسک

جلسه اول (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: طواف

هدف: آشنایی با طواف و چگونگی انجام آن

سرفصل:

- زمان طواف
- واجبات و شرایط طواف
- نماز طواف
 - زمان نماز
 - مکان نماز
 - کیفیت نماز
- مستحبات طواف

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: احکام عمومی

جلسه اول (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: زیارت

هدف: آشنایی با برخی احکام فقهی

سرفصل:

- اوقات زیارت
- احکام زیارت
- نیابت در زیارت
- یادآوری نماز جمعه و سوره سجده‌دار (هنگام اقتدا به اهل تسنن)
- یادآوری قصر و اتمام نماز در حرمین شریفین

منابع:

- درسنامه احکام مبتلابه حجاج
- رساله توضیح المسائل مراجع عظام
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: تاریخ اسلام

جلسه اول (مدینه)

موضوع: حوادث صدر اسلام از بعثت تا هجرت پیامبر ﷺ مدت: ۱۵ دقیقه

هدف: آشنایی با رخداد‌های ۱۳ سال آغازین اسلام

سرفصل:

- دعوت سّری
- دعوت خویشاوندان
- معراج پیامبر ﷺ
- هجرت به حبشه
- محاصره اقتصادی مسلمانان
- هجرت به یثرب

منابع:

- درسنامه آشنایی با تاریخ اسلام ۱ و ۲
- درسنامه سیره و تاریخ امامان شیعه علیهم السلام
- حیات و سیره امامان علیهم السلام
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اماکن مدینه

جلسه اول (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: اماکن و آثار اسلامی مدینه منوره

هدف: آشنایی با برخی اماکن اسلامی مدینه منوره

سرفصل:

- احد
- بدر
- مسجد ذوقبلتین
- مسجد قبا
- مسجد مباحله
- مسجد شجره
- مسجد غمامه
- مسجد علی بن ابی طالب (علیه السلام)
- خندق

منابع:

- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه
- نرم‌افزار نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه دوم
(مدینه)

عنوان درس: مناسک

جلسه دوم (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: سعی و تقصیر

هدف: آشنایی با برخی اعمال عمره

سرفصل:

- سعی

- زمان سعی
- مکان سعی
- واجبات و شرایط سعی
- مستحبات سعی

- تقصیر

- زمان تقصیر
- مکان تقصیر
- کیفیت تقصیر

- محرمات باقی مانده

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: تاریخ اسلام

جلسه دوم (مدینه)

موضوع: زندگی و سیره امام علی علیه السلام و حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با سیره برخی معصومان علیهم السلام

سرفصل:

- امام علی علیه السلام تربیت شده پیامبر صلی الله علیه و آله
- نقش امام علی علیه السلام در دفاع از اسلام
- امام علی علیه السلام بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله
- سیره اجتماعی و تربیتی امام علی علیه السلام و حضرت فاطمه علیها السلام
- زندگی مشترک امام علی علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام

منابع:

- فروغ امامت
- تاریخ تحلیلی اسلام
- درسنامه سیره و تاریخ امامان شیعه علیهم السلام
- حیات و سیره امامان علیهم السلام
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اسرار و معارف عمره

جلسه دوم (مدینه)

موضوع: اسرار طواف و نماز آن، سعی و تقصیر مدت: ۲۰ دقیقه

هدف: آشنایی با اسرار و رموز اعمال طواف، نماز، سعی و تقصیر بر اساس آموزه‌های اسلامی

سرفصل:

- فلسفه و اسرار میقات
 - معنای میقات
 - میقات در قرآن
 - وجوب احرام در میقات و راز آن
 - راز نامگذاری میقات‌ها
 - اسرار تلبیه
 - معنای تلبیه
 - تلبیه در مکان خاص
 - تجلی توحید در تلبیه
 - مراتب و درجات تلبیه و لبیک‌گویان
 - طواف
 - معنای طواف
 - معارف و اسرار طواف
 - چهار رکن کعبه و ارکان وجودی انسان کامل
 - نماز طواف
 - سرّ وجوب نماز پشت مقام ابراهیم عليه السلام
 - سرّ نماز بعد از طواف
 - اسرار سعی
 - اسرار تقصیر
- منابع:**
- درسنامه پیش‌درآمدی بر فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج
 - درسنامه اسرار حج
 - اسرار عبادت

عنوان درس: اماکن مکه

جلسه دوم (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: مسجد الحرام و اماکن متبرکه آن

هدف: آشنایی با اماکن متبرکه مسجد الحرام

سرفصل:

- مسجد الحرام
 - کعبه و بنای آن
 - ارکان کعبه
 - پرده کعبه
 - مسعى
 - مقام
 - حجر اسماعیل

منابع:

- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه
- نرم افزار نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان
- نرم افزار مسافر قبله

جلسه سوم
(مدینه)

عنوان درس: مسائل اجرایی

جلسه سوم (مدینه)

مدت: ۳۰ دقیقه

موضوع: امور اجرایی در مکه مکرمه

هدف: آشنایی زائران با اقدامات مورد نیاز در مکه مکرمه

سرفصل:

الف) امور مربوط به خروج از مدینه

۱. توضیح مسائل مربوط به پوشیدن لباس احرام در هتل و بحث مربوط به غسل احرام که بهتر است در هتل انجام شود.
۲. عدم اجازه ورود هرگونه ساک و وسایل متفرقه به داخل مسجد شجره.
۳. نحوه محرم شدن خواهران و برادران در مسجد شجره، استفاده از کیسه کفش و علامت گذاری دمپایی‌ها جهت جلوگیری از جا به جایی و مفقود شدن.
۴. توضیحات لازم مربوط به محل پارک اتوبوس‌ها، مدت توقف در شجره، نحوه پذیرایی بین راه.
۵. حفاظت از وسایل در اتوبوس‌ها و در صورت بردن دوربین به مسجد شجره مواظبت کردن از آن با همکاری همسفران، عدم امکان مراجعه مجدد به اتوبوس جهت گذاشتن یا برداشتن وسایل.
۶. توضیحات مربوط به مدت زمان سفر به مکه و مسافت آن (۴۱۷ کیلومتر).
۷. توقف در ۱۷۵ کیلومتری مدینه (استراحتگاه) و نحوه پذیرایی.
۸. چگونگی استفاده از سرویس‌های بهداشتی و نیز مدت توقف در آن محل و حرکت به سوی مکه.

۹. توضیح راجع به وسایل هتل در اتاق‌ها مثل سجاده، قرآن، ظروف و ... و تعلق داشتن آنها به هتل و عدم مجوز قانونی و شرعی برای انتقال آنها.
۱۰. مرتب کردن وسایل اتاق هنگام ترک هتل در روز آخر و کنترل اشیای شخصی در اتاق.
۱۱. عدم خرید اشیای ممنوعه؛ مانند چراغ اضطراری و توجه به بخشنامه‌هایی که در این موارد اعلام شده است.
۱۲. توصیه به زائران در استفاده از عینک آفتابی در مسجدالحرام و اطراف مسجدالنبی ﷺ.

ب) ورود و اقامت در مکه مکرمه

۱۳. شکرگزاری خداوند از حضور در مکه مکرمه و توضیح آن دسته از مسائلی که در بخش مربوط به ورود به مدینه منوره درج شده است، با رعایت ویژگی‌های مکه مکرمه.
۱۴. توضیح مسائل مربوط به حمل و نقل داخل شهری مکه مکرمه و ساعات شلوغی و خلوتی آن با توجه به ساعات تلاقی با نماز و نیز شلوغ بودن حرم در پنجشنبه و جمعه‌ها به ویژه هنگام نماز جمعه.
۱۵. دانستن این موضوع که همواره یک ساعت پس از پایان نماز، جهت برگشت به هتل در ایستگاه‌ها حضور یابند.
۱۶. همراه داشتن و گردن آویز نمودن کارت شناسایی و اطلاعات هتل مکه
۱۷. به خاطر سپردن محل ایستگاه اتوبوس‌های ایرانی و نیز شماره خط حمل و نقل درون شهری مکه
۱۸. همراه داشتن کیسه کفش، ناخن‌گیر و قیچی کوچک در ارتباط با انجام تقصیر از اعمال عمره.
۱۹. تأکید بر انجام اعمال به صورت جمعی و با انسجام و نیز عدم انجام اعمال توسط افراد سالخورده و معذور در ابتدای ورود به مکه.

۲۰. سپردن اشیای گران بها به صندوق امانات و عدم همراه داشتن هرگونه وجه در طواف و مسجدالحرام و استلام حجرالاسود.
۲۱. عدم دریافت قرآن‌هایی که در حرمین شریفین توزیع می‌شود.
۲۲. نگرفتن کتاب‌های اهدایی به خصوص در قبرستان بقیع، مسجد شجره، مکه و... .
۲۳. توضیح مسائل درج شده در بخش مربوط به اقامت در مدینه منوره که در مکه مکرمه موضوعیت دارد.
۲۴. یکسان نبودن کیفیت هتل‌ها و اتاق‌ها در مکه نسبت به مدینه با توجه به وضعیت جغرافیایی و اسکان آن.
۲۵. نحوه انجام عمره مجدد با هماهنگی روحانی و مدیر و معاون کاروان.
۲۶. فاصله داشتن محل هتل‌ها از حرم در مکه و استفاده از حمل و نقل درون شهری
۲۷. مسائل مربوط به زیارت دوره در مکه مکرمه و نداشتن سرویس‌های بهداشتی مناسب در مسیر زیارت دوره.
۲۸. عدم صعود به غار ثور و جبل‌النور در زیارت دوره.

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: مناسک

جلسه سوم (مدینه)

مدت: ۲۰ دقیقه

موضوع: طواف نساء و نماز آن

هدف: آشنایی با برخی اعمال عمره

سرفصل:

- طواف نساء
 - زمان طواف
 - واجبات و شرایط طواف
- نماز طواف
 - زمان نماز
 - مکان نماز
 - کیفیت نماز
- مستحبات طواف و نماز

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اسرار و معارف عمره

جلسه سوم (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: اسرار طواف نساء و نماز آن

هدف: آشنایی اجمالی با اسرار برخی اعمال عمره

سرفصل:

- طواف نساء

- سرّ طواف نساء و رابطه آن با شهوات نفسانی
- آزادی از قید و بندها و طاغوت‌ها
- پناهندگی به دامن رحمت الهی
- دل‌سپردگی و عشق به محبوب
- آزمون و ابتلای انسان‌ها
- پاسداشت حدود الهی

- نماز طواف نساء

- سرّ وجوب نماز پشت مقام ابراهیم علیه السلام
- اسوه قرار دادن ابراهیم علیه السلام در زندگی
- پیوند مقام و کعبه
- اهمیت نماز و تکرار آن

منابع:

- درسنامه پیش‌درآمدی بر فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج
- درسنامه اسرار حج
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: کلام و عقاید

جلسه سوم (مدینه)

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: مرجعیت دینی شیعه و اهل تسنن

هدف: آشنایی اجمالی با مرجعیت دینی در مذاهب اسلامی

سرفصل:

- امامت و ولایت
- تأثیر مرجعیت دینی در اعتقادات و باورها
- صحابه و جایگاه آنان

منابع:

- معالم المدرستین
- شناخت وهابیت
- وهابیت در سر دوراهی
- تبارشناسی سلفی‌گری و وهابیت
- گزیده راهنمای حقیقت
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: تاریخ اسلام

جلسه سوم (مدینه)

موضوع: نقش ائمه بقیع علیهم‌السلام در ماندگاری تشیع مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با نقش ائمه علیهم‌السلام مدفون در بقیع در ماندگاری و استمرار تشیع

سرفصل:

- نقش امامان شیعه در حفظ اسلام
- سیره عملی و تربیتی امامان علیهم‌السلام با تأکید بر چهار امام مدفون در بقیع
- نقش صادقین علیهم‌السلام در هویت بخشی به شیعه
- امامان علیهم‌السلام در حکومت‌های جائز

منابع:

- نقش امامان شیعه علیهم‌السلام در احیای علوم اسلامی
- درسنامه سیره معصومین علیهم‌السلام
- درسنامه سیره و تاریخ امامان شیعه علیهم‌السلام
- حیات و سیره امامان علیهم‌السلام
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه اول
(مکه)

جلسه مکه

عنوان درس: مسائل اجرایی

موضوع: اقدامات اجرایی در بازگشت به ایران (۱) مدت: ۲۰ دقیقه

هدف: آشنایی زائران با امور اجرایی پیش از عزیمت به فرودگاه

سرفصل:

۱. توضیح مسائل مربوط به اضافه بار و میزان و نحوه محاسبه آن
۲. ضرورت نگهداشتن مقداری ارز برای اضافه بار
۳. عدم امکان تغییر ایستگاه پرواز و تمدید مدت اقامت
۱. انتقال آب زمزم و اشیای قابل حمل به داخل هواپیما
۲. توضیح نحوه حرکت کاروان به سمت فرودگاه جده (در صورت ضرورت اتوبوس به اتوبوس)
۳. روز و ساعت بارزدن اثاثیه زائران و نحوه آن و نیاز به همیاری دسته جمعی افراد توانا

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

عنوان درس: مناسک

جلسه مکه

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: کنترل اعمال و مناسک عمره

هدف: بررسی صحت انجام اعمال زائران

سرفصل:

- کنترل طواف و نماز آن
- کنترل سعی و تقصیر
- کنترل طواف نساء و نماز آن
- عمره مجدد

منابع:

- مناسک محشی
- مناسک همراه
- درسنامه فقه و مناسک
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اخلاق و آداب سفر

جلسه مکه

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: دستاوردهای اخلاقی عمره

هدف: بیان چگونگی حفظ دستاوردهای اخلاقی سفر عمره

سرفصل:

- یادکردن عهدها و پیمان‌ها
- توبه و آمرزش گناهان
- دعا

منابع:

- درسنامه اخلاق و آداب سفر
- نرم‌افزار مسافر قبله

عنوان درس: تاریخ اسلام

جلسه مکه

موضوع: فتح مکه و جنگ حنین

مدت: ۱۰ دقیقه

هدف: آشنایی با برخی حوادث سال‌های هشتم تا دهم هجری

سرفصل:

- فتح مکه مکرمه
- جنگ حنین

منابع:

- فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام ﷺ
- تاریخ تحلیلی اسلام
- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- درسنامه آشنایی با تاریخ اسلام ۱ و ۲
- نرم‌افزار نگاهی به اماکن زیارتی از آسمان
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه مکه

عنوان درس: اماکن مکه

مدت: ۱۵ دقیقه

موضوع: اماکن و آثار اسلامی مکه مکرمه

هدف: آشنایی با برخی اماکن اسلامی مکه مکرمه

سرفصل:

- حرم
 - جعرانه
 - حدیبیه
 - تنعیم
- محدوده مکه قدیم

تذکر: مشاعر و اماکن مقدس مثل مسجد البیعه، مسجد جن، مسجد خیف، شهدای فح، مشائر مقدسه، قبرستان معلاة در زیارت دوره برای زائران توضیح داده می‌شود.

منابع:

- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه
- نرم‌افزار مسافر قبله
- نرم‌افزار نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان

جلسه دوم
(مکہ)

عنوان درس: مسائل اجرایی

جلسه مکه

موضوع: اقدامات اجرایی در بازگشت به ایران (۲) مدت: ۲۰ دقیقه

هدف: آشنایی زائران با امور اجرایی در فرودگاه‌های عربستان و ایران

سرفصل:

۴. حداقل مدت حضور در فرودگاه قبل از پرواز
۵. نحوه تخلیه بار زائران در فرودگاه مبدأ (عربستان)
۶. نحوه استفاده از چرخ‌های حمل بار مجانی و کرایه‌ای در فرودگاه مبدأ
۷. زمان توزیع گذرنامه و بلیط در فرودگاه توسط مسئولان اتوبوس‌ها
۸. مسائل مربوط به تحویل بار و مراجعه به پلیس گذرنامه
۹. مراجعه به مدیر و یا معاون کاروان در صورت هرگونه اشکال
۱۰. نگهداری (تگ) بار تا انتهای سفر و اقدامات لازم در صورت مفقود شدن بار
۱۱. عدم امکان حمل بار حجیم و اشیای دارای کمپرسور توسط هواپیمایی
۱۲. توضیح مسائل مربوط به تحویل گرفتن بار در فرودگاه مقصد (ایران)
۱۳. تهیه چرخ دستی رایگان در فرودگاه‌های ایران اسلامی جهت حمل بار به خارج از فرودگاه و دیدار با استقبال‌کنندگان

منابع:

- دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حج و زیارت

جلسه دوم مکه

عنوان درس: کلام و عقاید

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: مهدویت در اسلام

هدف: آشنایی با برخی مسئله مهدویت

سرفصل:

- خصوصیات حضرت مهدی (عج) در روایات
- امام زمان (عج) و تولد و خاندان ایشان
- فلسفه غیبت امام عصر (عج)
- امام زمان (عج) و عمر طولانی آن حضرت
- مهدویت در متون اهل سنت

منابع:

- گزیده عقاید شیعه
- فی رحاب اهل بیت علیهم السلام
- عقاید استدلالی ۲
- آموزش کلام اسلامی
- نرم افزار مسافر قبله

عنوان درس: اخلاق و آداب سفر

جلسه مکه

مدت: ۱۰

موضوع: دستاوردهای اخلاقی عمره

دقیقه

هدف: بیان چگونگی حفظ دستاوردهای اخلاقی سفر عمره

سرفصل:

- وداع با حرمین
- آب زمزم
- مراقبت از دستاوردهای سفر عمره

منابع:

- درسنامه اخلاق و آداب سفر
- نرم‌افزار مسافر قبله

جلسه مکه

عنوان درس: تاریخ اسلام

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: از حجة البلاغ تا غروب سراج منیر ﷺ

هدف: آشنایی با برخی حوادث سال یازدهم هجری

سرفصل:

- حجة الوداع
- غدیر
- رحلت پیامبر ﷺ

منابع:

- فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام ﷺ
- تاریخ تحلیلی اسلام
- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- درسنامه آشنایی با تاریخ اسلام ۱ و ۲
- نرم افزار مسافر قبله

جلسه مکه

عنوان درس: اماکن مکه

مدت: ۱۰ دقیقه

موضوع: اماکن و آثار اسلامی مکه مکرمه

هدف: آشنایی با برخی اماکن مسجدالحرام و کعبه

سرفصل:

- مقام ابراهیم
- حجر اسماعیل
- زمزم
- مولد النبی ﷺ

تذکر: مشاعر و اماکن مقدس مثل مسجد البیعه، مسجد جن، مسجد خیف، شهدای فح، مشائر مقدسه، قبرستان معلاة در زیارت دوره برای زائران توضیح داده می‌شود.

منابع:

- درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه
- حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه
- نرم‌افزار نگاهی به اماکن زیارتی از آسمان
- نرم‌افزار مسافر قبله

دستورالعمل نظارت و ارزیابی جلسات
آموزشی عمره مفرده

اهمیت جلسات قبل از اعزام زائران به عمره در آشنایی آنان با معارف، احکام و حساسیت‌های محیطی در موسم عمره ایجاب می‌کند که نسبت به برگزاری کامل و درست آن، اهتمام شایسته به عمل آید. بدین منظور دستورالعمل نظارت و ارزیابی جلسات پیش از موسم عمره به شرح زیر ابلاغ می‌گردد. ان‌شاءالله با تلاش و جدیت مسؤولان محترم دفاتر در استان‌ها بتوانیم از این فرصت ارزشمند به صورت بهینه استفاده نماییم.

۱. طبق برنامه مصوب هر کاروان موظف است دو جلسه برای زائران برای عمره‌گزاران برگزار نماید. می‌بایست در هر روز فقط **یک جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای** برگزار شود و برگزاری ۲ جلسه در یک روز، ممنوع است.

۲. چون این جلسات آموزشی است لذا می‌بایست فضا، مکان، لوازم و ابزارهای کمک آموزشی مناسب برای هر جلسه فراهم گردد.

۳. مبنای مباحث هر جلسه می‌بایست، سرفصل‌های مندرج در این کتاب باشد و از اعمال سلیقه‌های شخصی در ارائه مباحث و مطالب خودداری گردد.

۴. برای حصول اطمینان از صحت فرآیند و اجرای شایسته موارد فوق، مسؤولان دفاتر استان‌ها با استفاده از روحانیون با تجربه حج از جلسات آموزشی عمره بازدید و بر چگونگی اجرای برنامه‌ها نظارت نمایند. و در پایان فرم شماره ۱۰ - ۰ را تکمیل و در سامانه ثبت نمایند.

۵. حق‌الزحمه ارزیابان از محل ردیف پیش‌بینی شده در اعتبارات منطقه‌ای در بودجه پرداخت شود.

شماره: ۱۰ - ۰

ویژه ارزیابان

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در آموزش و زیارت

فرم گزارش بازدید و ارزیابی جلسات آموزشی کاروان‌های عمره مفرده

(موضوع ماده ۴ دستورالعمل نظارت و ارزیابی جلسات آموزشی زائران عمره مفرده)

استان:..... نام ارزیاب و بازدید کننده:.....
 شماره پرونده: شماره کاروان:
 روحانی کاروان:..... شهرستان:
 تاریخ بازدید: روز: تاریخ: ساعت:

ردیف	عنوان	خیلی خوب ۴	خوب ۳	متوسط ۲	ضعیف ۱	خیلی ضعیف ۰
۱	ارزیابی محیط آموزشی (وضعیت نور و روشنایی، تمیزی و نظافت)					
۲	امکانات آموزشی					
۳	استفاده از ابزارهای و نرم افزارهای آموزشی					
۴	میزان شرکت زائران در جلسه					
۵	نظم و انضباط جلسه					
۶	رعایت سرفصل‌های آموزشی					
۷	بیان درست مسایل و مطالب					

دستورالعمل اجرای آموزش
متمرکز زائران عمره

مقدمه

نظر به اهمیت و نقش مهم و سازنده آموزش مناسک عمره به صورت نمادین و عملی در ایجاد ذهنیت مثبت و سازگاری با محیط و فضای سفر معنوی عمره، لازم است این موضوع با امعان نظر به برنامه‌ریزی و هدایت شایسته مسوؤلان محترم دفاتر منطقه‌ای بعثه و مدیران معزز سازمان و حج و زیارت استان‌ها به اجرا درآید.

بی‌تردید، به دلیل محدودیت زمانی، نوع آموزش و مجازی بودن فضا و اجرای نمادین مناسک، توجه به برخی مسائل و زوایا در برنامه‌ریزی و طراحی چیدمان محیط و ترکیب آن با نور، صوت و تصویر ... و نیز توجه به شیوه و ادبیات اجرا، برنامه اهمیت خاصی می‌یابد. به همین منظور با توجه به تجارب اجرای این برنامه در سال‌های گذشته در برخی از مراکز استان‌ها، مواردی که باید در فرایند برنامه‌ریزی و اجرا مورد توجه قرار گیرد. در این مجموعه تنظیم گردیده تا مبنای عمل قرار گرفته و ارزیابی برنامه بر اساس آن باشد. پیشنهادهای سازنده شما و انعکاس روند اجرا و ارزیابی آن می‌تواند در غنای این برنامه‌ها برای سال‌های آتی مفید و مؤثر باشد.

الف - اهداف

- اجرای برنامه متمرکز آموزش زائران اهداف زیر را تعقیب می‌کند:
۱. ایجاد زمینه‌های روحی و روانی و ذهنی برای زائران جهت حضور در سرزمین وحی؛
 ۲. آشنایی با محیط و فضای اقامه مناسک حج؛
 ۳. تمرین حضور منظم و در کسوت و شکل زائر و عمره‌گزار در مراسم؛
 ۴. ایجاد فضای معنوی در زائران و در محیط پیرامونی آن حتی در سطح شهر؛
 ۵. ایجاد انس و الفت و آشنایی زائران عمره با یکدیگر؛
 ۶. ایجاد همگرایی و هماهنگی در آموزش زائران.

ب - فرایند برنامه‌ریزی و اجرای برنامه

۱. برگزاری جلسه هماهنگی مدیر حج و زیارت استان و مسؤول دفتر نمایندگی بعثه در منطقه جهت برنامه‌ریزی و چگونگی اجرای برنامه
۲. تدوین برنامه اجرایی.
۳. تعیین عوامل اجرایی برنامه.
۴. تعیین مربی آموزش عملی و سخنران و مداح برابر شرایط تعیین شده
۵. پیش‌بینی مسائل جنبی، همانند پارکینگ برای خودروی شرکت‌کنندگان و وسایل حمل و نقل درون شهری، تغذیه و پذیرایی شرکت‌کنندگان، محلی مناسب برای سرگرمی کودکان، توجه به همراهان و...
۶. تهیه متن‌هایی مناسب از سخنان امام(ره)، مقام معظم رهبری، روایات و اشعار مناسب عمره و زیارت و اماکن مقدسه مکه و مدینه جهت ارائه به مجری در اجرای برنامه‌ها.

۷. طراحی و برنامه‌ریزی مناسب برای فضاسازی مناسب محیط برگزاری جلسه آموزشی متمرکز.
۸. تهیه و تدارک ابزارها و وسایل آموزشی و کمک آموزشی اعم از وسایل صوتی تصویری، ماکت‌ها، بنرها، پوسترها و ترسیم فضاهای نمادین متناسب با اماکن سرزمین وحی.

ج - شرایط و امکانات محیطی

- مکانی که برای اجرای برنامه در نظر گرفته می‌شود باید دارای شرایط و مختصات و امکانات زیر باشد:
۱. امکان فضای مناسب برای پارک خودروها به میزان کافی وجود داشته باشد.
 ۲. محیط اجرای برنامه به نحوی باشد که برای زائران مشاهده راحتی، آسان و کامل آن وجود داشته باشد، لذا فضاهایی همانند استادیوم‌های ورزشی برای این کار مناسب‌تر خواهند بود.
 ۳. فضای داخلی محیط آموزش با پارچه نوشته‌ها و بندها حاوی مطالب زیبا و مناسب با فلسفه و اسرار و معارف عمره و توصیه‌های فرهنگی و بهداشتی تزیین گردد و در فضای بیرونی، نوشته‌های حاوی خیرمقدم و عنوان برنامه نصب گردد.
 ۴. محیط داخلی در جایی که مناسب عمره به اجرا در می‌آید به نحو شایسته با بکارگیری گروه کارشناس خبره، به سان اماکن مقدس سرزمین وحی طراحی و مهندسی گردد تا زائران با هندسه فرضی اماکن آشنا گردند.
 ۵. وسایل صوتی مناسب انتخاب و قبل از شروع برنامه‌ها کاملاً تست شود تا از سلامت و مناسب بودن آن اطمینان حاصل گردد.
 ۶. محیط از تهویه و وسایل سرمایشی مناسب و نور کافی برخوردار باشد.

۷. پلاکاردهایی جهت راهنمایی ورود و خروج زائران در مکان‌های مناسب نصب شود.
 ۸. برنامه‌ریزی و انجام برنامه‌های تبلیغی از طریق رسانه‌های منطقه‌ای و تهیه و نصب بنرها و پلاکاردها در معابر و میادین اصلی شهر.
 ۹. توجیه سخنران و مربی و هماهنگی با مدیر حج و زیارت استان توسط مسؤول محترم دفتر نمایندگی ولی فقیه در منطقه.
تبصره: ویژگی‌های مربی به شرح ذیل اعلام می‌گردد:
 - دارا بودن حداقل ۴۰ و حداکثر ۶۰ سال سن
 - برخورداری از بیان رسا و شیوا
 - سابقه تشریف به عمره و حج تمتع (حداقل ۵ سفر)
 - توانایی اجرای برنامه
 - آراستگی ظاهر
- بر این اساس، لازم است مسئولان محترم دفاتر نمایندگی، افراد پیشنهادی خود را جهت اخذ تأیید و قرار گرفتن در فهرست افراد واجد شرایط، به مدیریت امور آموزشی و فرهنگی معرفی نمایند.
۱۰. برنامه‌ریزی برای اطلاع‌رسانی و دعوت از زائران و مسئولان فرهنگی و سیاسی استان جهت شرکت در مراسم (از جمله ائمه محترم جمعه و استانداران محترم)
 ۱۱. برنامه‌ریزی برای حضور نمایندگان رسانه‌ها در روز اجرای برنامه جهت انعکاس خبری
 ۱۲. هماهنگی با نیروی انتظامی و راهنمایی و رانندگی جهت برقراری امنیت و نظم محیط و تردد شرکت‌کنندگان.
 ۱۳. اجرای برنامه بر اساس طراحی و برنامه‌ریزی به عمل آمده.
 ۱۴. ارزیابی از اجرای برنامه‌ها و جمع‌بندی آن

۱۵. تهیه و ثبت گزارش از اجرای برنامه و ارائه به معاونت فرهنگی
(سامانه آموزش)

د - توجه به مسئله حجاب اسلامی

با توجه به اهمیت مسئله حجاب بانوان، لازم است اقدامات زیر برای ترویج آن به عمل آید:

۱. تهیه بنرهای مناسب در خصوص حجاب اسلامی و نصب آن در محیط اجتماع زائران.
۲. توجه دادن بانوان به رعایت پوشش اسلامی در طول سفر عمره با بیان و ادبیات مناسب از سوی سخنرانان محترم.
۳. در صورت امکان، تهیه و توزیع بروشورهای مناسب برای تبیین و ترویج حجاب بانوان در سفر عمره.

شماره: ۱ - ۰
ویژه مسوول منطقه

(موضوع بند ۱ ماده ب دستورالعمل اجرای آموزش متمرکز زائران
عمره مفرده)

جلسه هماهنگی و برنامه‌ریزی برگزاری جلسه آموزش متمرکز زائران
عمره مفرده با حضور آقایان :
در تاریخ از ساعت تا ساعت در
برگزار شد و تصمیم‌های زیر اتخاذ گردید:.....
.....
.....
.....
.....
.....

معاونت فرهنگی

مدیریت آموزش

شماره: ۱۴ - ۰
ویژه مسؤل منطقه

(موضوع بند ۱۴ ماده ج دستورالعمل آموزش متمرکز زائران عمره
مفرده)

جلسه آموزش متمرکز زائران عمره مفرده در شهرستان منطقه
..... در تاریخ از ساعت تا
ساعت در به شرح زیر برگزار شد:

۱. سخنران

۲. مربی

۳. مجری

۴. قاری

۵. مداح

۶. سایر سخنرانان:

۷. تعداد تقریبی شرکت کنندگان:

۸. نتایج ارزیابی انجام گرفته:

ردیف	وضعیت	خیلی خوب ۴	خوب ۳	متوسط ۲	ضعیف ۱	خیلی ضعیف ۰
۱	وضعیت مکان					
۲	وضعیت صوت					
۳	وضعیت گرمایشی و سرمایشی					
۴	رضایت از سخنانی					
۵	رضایت از اجرا توسط مربی					
۶	رضایت از پذیرایی					
۷	نحوه اطلاع‌رسانی					
۸	امکانات جانبی					
۹	زمان و مدت برنامه					
۱۰	نظم و انضباط اجرای مراسم					
۱۱	میزان اثربخشی و مفید بودن اجرای برنامه‌ها و مراسم					

شماره: ۱۵ - ۰
ویژه مسؤول منطقه

فرم ثبت گزارش جلسه آموزش متمرکز زائران عمره مفرده
(موضوع بند ۱۵ ماده ج دستورالعمل اجرای آموزش متمرکز زائران عمره مفرده)

- ۱- محل برگزاری: شهرستان مکان
- ۲- زمان: روز: تاریخ: ساعت:
- ۳- تعداد تقریبی شرکت کنندگان:
- ۴- سخنران:
- ۵- مربی آموزش عملی:
- ۶- مداح:
- ۷- قاری:
- ۸- شیوه اطلاع رسانی به زائران:
- ۹- چگونگی انعکاس رسانه‌ای و خبری:
-
-
-
- ۱۰- همکاران شرکت کننده در برگزاری جلسه:
-

۱۱- برنامه‌های اجرا شده:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱۲- عکس و تصویر تهیه شده از جلسه، در سامانه قرار گیرد.

نام و نام خانوادگی مسؤول دفتر نمایندگی بعثه مقام معظم رهبری در

.....

دستورالعمل برگزاری جلسات
متمرکز آموزشی – توجیهی بانوان
عمره‌گزار

مقدمه

به منظور ارتقای اطلاعات مذهبی و آشنایی بیشتر بانوان زائر سفرهای عمره و فراهم شدن زمینه‌های بهره‌گیری مناسب از این فرصت و تبیین مسایل مورد نیاز ایشان در این سفر، جلسات متمرکز برای کلیه بانوان زائر بر اساس این دستورالعمل تشکیل می‌شود.

۱. مسئولان دفاتر نمایندگی با همکاری مسئولان دفاتر حج و زیارت استان و کارگزاران اجرایی و فرهنگی کاروان های عمره جلساتی را با حضور کلیه زائران زن اعزامی به عمره به صورت متمرکز برگزار نمایند.
۲. مسئولان دفاتر نمایندگی، مسئول برگزاری این دوره‌ها اعم از هماهنگی، اطلاع‌رسانی، فراهم کردن مکان مناسب و دعوت از مبلغه ها و تأمین و پرداخت هزینه‌ها می‌باشند.
۳. برای هر جلسه با دعوت قبلی حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری از طریق مدیران راهنما و روحانیون کاروان‌ها و دفاتر زیارتی و ارسال پیامک اطلاع‌رسانی شود.
۴. مدت زمان هر جلسه ۳ ساعت می‌باشد.
۵. برای تشکیل جلسه نصاب زیر باید مورد توجه قرار گیرد:
 - در مراکز استان‌ها به ازای هر ۵ کاروان، یک جلسه.
 - در شهرستان‌ها به ازای هر ۳ کاروان، یک جلسه.
 - بخشی از وقت جلسه به پاسخگویی به سؤالات بانوان اختصاص یابد.
۶. مکان برگزاری جلسه باید دارای شرایط و ویژگی های زیر باشد:
 - از نور و تهویه لازم برخوردار باشد.

- از وسایل گرمایشی و سرمایشی مناسب با فصول گرما و سرما برخوردار باشد.
 - گنجایش مدعوین را داشته باشد.
 - از وسایل صوتی مناسب برخوردار باشد.
 - محل تردد مردان نباشد و نیز صدای سخنرانان به خارج از فضای جلسه انعکاس نیابد.
 - دسترسی آسان و امکان پارک وسایل نقلیه فراهم باشد.
 - امکانات آموزشی مورد نیاز همانند ویدئوپرژکتور و وایت برد فراهم باشد.
 - از مساجد برای برگزاری جلسات استفاده نشود.
۷. محور و موضوعات قابل طرح در جلسه به شرح زیر می باشد:
- احکام و مناسک ویژه بانوان
 - اخلاق بانوان (مسائل اخلاقی مورد نیاز)
 - اطلاع رسانی (مربوط به حرمین، معرفی سایت ها و کتابها، مسجد شجره و ...)
 - امنیت سفر
 - حجاب و پوشش بانوان
 - مباحث پزشکی زنان (مرتبط با سفر عمره)
 - آداب و معاشرت (بایدها و نبایدهای سفر در تعامل با دیگران)
۸. دفتر منطقه ای یا استانی از طریق واحد خواهران معاونت فرهنگی مبلغه های مورد نظر را دعوت می کند.
۹. واحد امور خواهران مسؤول پیگیری و هماهنگی و اعزام مبلغه ها می باشد.
۱۰. مسؤلان دفاتر استانی یا منطقه ای می بایست از میان مبلغه هایی که واحد خواهران معاونت فرهنگی با همکاری مدیریت آموزش معرفی

- می‌کند، برای اداره جلسه دعوت به عمل آورند و پزشک زنان را نیز از میان پزشکان متخصص و آشنا به سفر عمره دعوت نمایند.
۱۱. مسئولان مناطق می‌توانند مبلغه‌های پیشنهادی از میان معینه‌های با تجربه را به واحد خواهران با مدیریت آموزش معاونت فرهنگی پیشنهاد نمایند، تا بعد از تأیید برای جلسه دعوت شوند.
۱۲. برای اداره جلسه حداقل از دو مبلغه استفاده شود.
۱۳. مجری جلسه از بین خواهران با تجربه انتخاب شود.
۱۴. دفتر منطقه، مسئول تأمین اسکان و پذیرایی مبلغه‌های اعزامی خواهد بود.
۱۵. مسئول دفتر منطقه در پایان دوره فرم گزارش جلسه را در سامانه آموزش مجازی تکمیل نماید. (فرم ۱۳ - ۰)
۱۶. مبلغه‌های اعزامی موظف به تکمیل فرم گزارش در سامانه آموزش مجازی می‌باشند. (فرم ۱۴ - ۰)
۱۷. مسئولان دفاتر، روحانیون کاروان‌ها را در همایش منطقه‌ای برای اجرای این جلسات توجیه کنند تا همکاری لازم در اطلاع‌رسانی و ترغیب نمودن زنان به شرکت در جلسات به عمل آید.
۱۸. مبلغه‌های اعزامی موظفند بر اساس سرفصل‌های طراحی شده و دفترچه راهنمای جلسات مباحث را ارائه کنند.

شماره: ۱۳-۰

ویژه مسؤل دفتر منطقه

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

(موضوع ماده ۱۵ دستورالعمل برگزاری جلسات متمرکز

آموزشی - توجیهی بانوان عمره گزار)

جلسه متمرکز آموزشی - توجیهی بانوان عمره گزار در شهر
از منطقه در تاریخ از ساعت از ساعت
..... تا ساعت با شرکت حدود نفر از
بانوان در محل برگزار شد:

نام مبلغه ها: نام پزشک متخصص زنان:

شیوه اطلاع رسانی:

مباحث مطرح شده:

مشکلات:

پیشنهادهای:

.....
.....
.....
.....

شماره: ۱۴ -
ویژه مبلغه‌ها

(موضوع دستورالعمل ماده ۱۶ جلسه آموزشی - توجیهی متمرکز

بانوان عمره‌گزار)

اینجانب به شماره پرونده مبلغه جلسه آموزشی

- توجیهی متمرکز بانوان عمره‌گزار در تاریخ از ساعت

..... تا ساعت در شهرستان مباحث زیر را

ارائه کردم:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

تعداد نفرات شرکت کنندگان:

ردیف	عنوان	خیلی خوب ۴	خوب ۳	متوسط ۲	ضعیف ۱	خیلی ضعیف ۰
۱	وضعیت محیط و مکان جلسه					
۲	وضعیت صوت					
۳	کیفیت اجرای مجری جلسه					
۴	میزان استقبال زائران					
۵	نظم و انضباط در برگزاری و اداره جلسه					

مهم‌ترین و بیشترین سؤالات شرکت کنندگان:

.....

مشکلات:

.....

پیشنهادها:

.....

.....

منابع آموزشی

ردیف	عنوان منبع	مؤلف	ناشر
۱	مناسک محشی	محمد رضا محمودی	مشعر
۲	مناسک حج	سید مرتضی موسوی شاهرودی	محراب قلم
۳	مناسک عمره	پژوهشکده حج و زیارت	مؤسسه مشعر
۴	مناسک نوین	مصطفی آخوندی و عبدالرحمن انصاری	محراب قلم
۵	درسنامه احکام مبتلابه حج	محمد حسین فلاحزاده	مشعر
۶	درسنامه اخلاق و آداب سفر	سید علی قاضی عسکر	مشعر
۷	درسنامه پیش درآمدی بر فرهنگ نامه اسرار و معارف حج	گروه اسرار مدیریت آموزش	مدیریت آموزش معاونت فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری
۸	درسنامه اسرار حج	محمد تقی فعالی	مشعر
۹	درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه	اصغر قائدان	مشعر
۱۰	حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه	سید علی قاضی عسکر	مشعر
۱۱	معالم المدرستین	علامه مرتضی عسکری	دانشکده اصول دین
۱۲	وها بیت بر سر دوراهی	آیت الله ناصر مکاری شیرازی	امیر المؤمنین
۱۳	تبارشناسی سلفی گری و وها بیت	سید مهدی علیزاده موسوی	پاداندیشه
۱۴	آموزش عقائد شیعه	آیت الله محمد تقی مصباح	سازمان تبلیغات اسلامی
۱۵	درسنامه گزیده عقائد شیعه	آیت الله جعفر سبحانی	مشعر
۱۶	فی رحاب اهل البیت <small>علیهم السلام</small>	مجمع جهانی اهل بیت <small>علیهم السلام</small>	دارالهادی
۱۷	التوحید	آیت الله سید کمال حیدری	دار فریاد
۱۸	حیات و سیره امامان <small>علیهم السلام</small>	مدیریت آموزش	مدیریت آموزش
۱۹	درسنامه آشنایی با تاریخ اسلام	سید علی میر شریفی	مشعر

دستورالعمل برگزاری جلسات متمرکز آموزشی - توجیهی بانوان عمره گزار

ردیف	عنوان منبع	مؤلف	ناشر
۲۰	فروع امامت	آیت الله جعفر سبحانی	مؤسسه امام صادق <small>علیه السلام</small>
۲۱	تاریخ تحلیلی اسلام	محمد هادی یوسفی غروی	جامعه المصطفی
۲۲	نقش امامان شیعه در احیای علوم اسلامی	علامه مرتضی عسکری	دانشکده اصول دین
۲۳	درسنامه سیره معصومین <small>علیهم السلام</small>	محمد حسین واتقی راد	مدیریت آموزش
۲۴	آموزش کلام اسلامی	محمد سعیدی مهر	طه
۲۵	عقائد استدلالی	علی ربانی گلپایگانی	مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
۲۶	نرم افزار نگاهی به اماکن زیارتی از آسمان	گروه اماکن مدیریت آموزش	مدیریت آموزش
۲۷	نرم افزار مسافر قبله	مدیریت آموزش	مدیریت آموزش
۲۸	مرزبانی از مکتب اهل بیت <small>علیهم السلام</small>	آیت الله جعفر سبحانی	مؤسسه مشعر
۲۹	درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه	دکتر اصغر قائدان	مؤسسه مشعر
۳۰	نرم افزار آموزشی همیار سفر	مدیریت آموزش	مدیریت آموزش
۳۱	سیره و حیات امامان شیعه <small>علیهم السلام</small>	مدیریت آموزش	مؤسسه مشعر
۳۲	۲۵۰ نکته از قرآن کریم	اکبر دهقان	مؤسسه مشعر
۳۳	اسرار عبادت	آیت الله جوادی آملی	اسراء
۳۴	راهنمای حقیقت	آیت الله جعفر سبحانی	مؤسسه مشعر